

Тема. Античність, її хронологічні межі, специфіка (Давня Греція, Давній Рим). Роди і жанри античної літератури

Мета: формувати уявлення учнів про загальні особливості розвитку античної літератури; сприяти усвідомленню здобувачами освіти концепції людини й світу в античній літературі; розвивати творчі здібності, культуру спілкування, критичне мислення; пробуджувати зацікавленість до вершинних надбань усевітньої літератури.

ПЕРЕБІГ УРОКУ

I. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ

Діалогічний практикум «Згадаймо вивчене!»

- Що таке антична культура?
- Згадайте найважливіші її досягнення та найвидатніших представників.
- Назвіть найсуттєвіші, на вашу думку, ознаки, притаманні мистецтву Давньої Греції та Давнього Риму.

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ОГолошення теми й мети уроку

Слово вчителя

— Триває наша заочна літературна мандрівка в просторі й часі. Нам відкриває свої таємниці антична культура. Саме Давні Греція та Рим значно вплинули на формування подальшої європейської культури, світогляду європейців та їхню історію, тому ми й звертаємося до античності як до колиски своєї цивілізації. Ми маємо з'ясувати, що саме дала античність всьому людству й народам Європи.

III. РОБОТА НАД ТЕМОЮ УРОКУ

1. Пояснення вчителя

— Античність — узагальнена назва історичної епохи, культури й духовних досягнень двох народів: давніх греків і римлян, які мешкали в Середземномор'ї в I тисячолітті до нашої ери й на початку нашої ери. Давні греки і римляни створювали свої культури за різних часів: римляни запозичили грецькі культурні традиції та якнайкраще їх розвинули. Назву *антична література* застосовують насамперед до словесної творчості Давньої Греції й Давнього Риму (від VIII ст. до н. е. до V ст. н. е.). Підстави для такого виокремлення надзвичайно важливі: культура Греції та Риму заклала підвалини європейської культури.

Етапи античної літератури	Періодизація римської літератури
I. Література архаїчної Греції (до VII ст. до н. е.): 1) долітературний період (до середини IX ст. до н. е.); 2) гомерівський період (до VII ст. до н. е.).	I. Література епохи Республіки: 1) долітературний період (до середини III ст. до н. е.); 2) період ранньої римської літератури (до середини II ст. до н. е.); 3) література періоду громадянських воєн (до 31 р. до н. е.).
II. Класична література Греції: 1) післягомерівський період (VII–VI ст. до н. е.); 2) аттичний період (V–IV ст. до н. е.).	II. Література епохи Імперії: 1) література ранньої Імперії («віку Августа», до 30–40-х років н. е.); 2) література пізньої Імперії (до кінця V ст. н. е.)
III. Література доби еллінізму (кінець IV — II ст. до н. е.).	
IV. Література епохи римського панування (середина II ст. до н. е. — IV ст. н. е.)	

Ознаки античної літератури:

- широке охоплення дійсності, зображення людини в усьому багатоманітті її зв'язків із суспільством та природою;
- уславлення доблесті й нездоланності в боротьбі, любові до Батьківщини й гуманізму, віра в сили людини та її здатність до всебічного розвитку.

**2. Літературознавча лабораторія: самостійне опрацювання матеріалу
(робота в парах — інтерактивна технологія кооперативного навчання)**

Давньогрецьку літературу (найдавнішу) створювали давньогрецькою мовою, а її появі передував тривалий період розвитку фольклору й міфології. Найдавніші пам'ятки, що дійшли до нас, датовано VIII–VII ст. до н. е. Це героїчний епос — поеми «Іліада» та «Одіссея», авторство яких приписують легендарному співцеві Гомеру. У цей період зароджується дидактичний епос (Гесіод), у VI ст. до н. е. — жанр байки (Езоп). У VII ст. до н. е. з'являється давньогрецька лірика (Тіртеї, Алкеї). Від V ст. до н. е. розвивається драма (Есхіл та ін.)

Давньоримська література, використавши здобутки давньогрецької, розпочала свій відлік із III ст. до н. е., її створювали латиною. Героїчний епос представлено поемою «Енеїда» Вергілія. Жанр байки в давньоримську літературу ввів Федр. Сатиричні жанри представлено епіграмами Марціала, сатирами Ювенала. Значно розвинулася римська історіографія (Юлій Цезар, Корнелій Тацит, Тит Лівій). Розмаїття ліричних жанрів знаходимо у творчості Овідія та Горація

IV. УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИВЧЕНОГО

1. Інтерактивна вправа «Мудрі сови» (робота в групах — інтерактивна технологія кооперативного навчання)

- ◆ Заповніть таблицю.

Література	Хронологічні межі	Мова, якою створено	Представники	Рід і жанр літератури
<i>Давньої Греції</i>				
<i>Давнього Риму</i>				

Орієнтовна відповідь

Література	Хронологічні межі	Мова, якою створено	Представники	Рід і жанр літератури
<i>Давньої Греції</i>	VIII–VII ст. до н. е. — VI ст. н. е.	Давньогрецька	Гомер «Іліада», «Одіссея»; Езоп, Тіртеї, Алкеї, Есхіл	Героїчний епос, байка, лірика, драма...
<i>Давнього Риму</i>	III ст. до н. е. — VI ст. н. е.	Латина	Вергілій «Енеїда»; Федр, Марціал, Ювенал, Овідій, Горацій	Героїчний епос, байка, лірика, епіграма, сатира...

2. Інтерактивна вправа «Граючи — навчаємось!» (робота в парах)

- ◆ Прочитайте слова. Оберіть тільки ті, які стосуються античності. Прокоментуйте свій вибір. *Рим, фотографія, скульптура, Греція, гітара, Шекспір, Відродження, ліра, театр, фреска, Гомер, міфологія.*

Підказка: Рим, скульптура, Греція, міфологія, ліра, театр, Гомер.

- ◆ Назви літературних жанрів — *елегія, поема, байка, комедія, трагедія, ода, гімн* — розподіліть на три групи: епічні, ліричні, драматичні жанри. Аргументуйте свій вибір, наведіть приклади.

3. Інтерактивна вправа «Так — ні»

- ◆ Прочитайте твердження про античну літературу. Визначте, які з них правильні, а які — хибні.

1. Антична література охоплює твори давніх греків, римлян, індійців. (*Ні, вона охоплює літературу греків і римлян.*)